

MİLLETLERARASI HUKUK

Çağdaş Uluslararası Hukuk Nükleer Silâhların Kullanımını Yasaklar mı?

Makale, 6 Ağustos 1945 Hiroşima olayının anımsatılması ve kitlesel boyutlarda yaratıkları kıyım nedeni ile nükleer silâhların (NS) toptan yasaklanması yönündeki uluslararası tepkinin vurgulanması ile açılmakta.

Yazar, gücü bakımından, daha az etkili olan birtakım silâhların dahi, özel ya da genel nitelikte pozitif uluslararası hukuk düzenlemeleri aracılığı ile yasaklanmış bulunduğuna işaret ederek, NS'nin çok daha üstün etkileri karşısında ortaya çıkan çelişkinin üstünde duruyor; özellikle Silâhlı Uyuşmazlıklarda Uygulanabilen Uluslararası İnsancıl Hukukun Yeniden Teyidi ve Geliştirilmesi hususunda Diplomatik Konferansa ilişkin Nihai Senet (1949 Cenevre Sözleşmeleri'ne Ek Protokol no. 1/8 Haziran 1977, bakımından), Nükleer ve Termonükleer Silâhların Kullanımının Yasaklanmasına ilişkin Bildiri (1961), Muhnik (Boğucu), Müsem-mim (Zehirleyici) veya Buna Mümasil Gazların ve Bakteriyolojik Vesaitin Harpte İstimalinin Men'i Hakkında Protokol (Bkz., R.G. 20 Ocak 1929-1097), Kara Savaşının Yasaları ve Yöntemleri konusunda 1907 La Haye Sözleşmesi bağlamında.

Yazar'ın ulaştığı sonuçlar, kabaca şöyle sıralanabilir: (i) Günümüz uluslararası hukuku NS'yi yasaklamıştır. (ii) NS, BM Şartı'nın ruhuna, sözüne ve amaçlarına aykırı olup, O'nun ihlâli niteliğindedir. (iii) NS, salt düşmana yönelik olmayıp üçüncü devletleri de kuşatır genişlikte bir etki alanına sahip olmaları bakımından, tüm insanlığa yönelik bir suç oluştururlar. (iv) NS'yi **expressis verbis** yasa dışı kılan bir andlaşma, barış içinde birarada yaşamaya katkısının yanısıra, uluslararası gerginliği düşürerek devletlerarası

ilişkilerde güveni tesis edebilmesi bakımından, psikolojik bir etkiye de sahip olacaktır. Yazar, bu önerisini pekiştiren ikinci bir aşama ile NS'nin geliştirilmesinin, üretiminin ve stok edilmesinin yasaklanmasını öngören bir andlaşmanın katkıları üzerinde duruyor. Hiç kuşkusuz, kitlesel kısımlara neden olabilecek nitelikte tüm silâhların ya da sistemlerin varlığını da gözardı etmeyerek¹.

Çağdaş Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanımının Yasaklanması

Charles Üniversitesi (Prag), Hukuk Fakültesi öğretim üyelerinden olan yazar, konuya pozitivist bir yaklaşım ile kuvvet kullanımını yasaklayan uluslararası belgelerin çerçevesini çizerek, giriş yapıyor ve bir sonraki paragraf ile kuvvet kullanma özgürlüğünden kuvvet kullanma yasağına; diğer bir anlatım ile **bellum justum**'dan **jus cogens** niteliğinde kuvvet kullanma yasağına geçiş sürecini, ana hatları ile açıklıyor.

Bir sonraki paragraf, kuvvet kullanmadan ötürü uygulanacak yaptırımlara ilişkin. Bu bağlamda, Uluslararası Hukuk Komisyonu'nun Devletlerin Sorumluluğu hususunda Sözleşme tasarısı -özellikle taslak m. 19- konusundaki çalışmalarından hareket ederek, Komisyon'un, bir **jus cogens**'in, özellikle kuvvet kullanımı yasağının, ihlâlinin hukuksal sonuçlarına netlik kazandırmada Komisyon'un -1984 toplantısı dahil- başarılı olamadığını ileri sürüyor.

Sorumluluğun sonuçlarının "giderici" ya da "cezalandırıcı" olması bakımından ya-

1) Miroslav POTOČNY, "Does Contemporary International Law Prohibit the Use of Nuclear Weapons". *Bulletin of Czechoslovak Law*, Vol. 23, 1-2, 1984, s. 46-53.

pılan ayrımlar bağlamında yazar, ilki yönünde bir görüşe sahip ve bunun **status quo ante** anlamında anlaşılması gerektiğini savunmakta. Ayrıca, kuvvet kullanma bakımından benzer nitelikte bir tehlikenin ve/veya tehdidin söz konusu olmayacağını dahi güvence altında bulunmasını vurguluyor. Ancak, yazara göre, belirtilen bu yolların geçerli kılınabilmesi, akdî nitelikte bir yapıya dayalı kollektif bir mukabelenin (**actio communis**) varlığı ile olanaklı (bkz., BM. Şartı, m. 24).

Yazar, sonuç olarak, sadece "barış içinde birarada yaşama"daki **güven ilkesinin** dahi yeniden ele alınması ile sözü edilen toplu ortak tavır bakımından, uzun vadede güçler dengesi temeline dayalı bir yapıyı gerekli kılsa da, önemli bir adım atılmış olacağını ifade ediyor².

Sinekler ve Develer: Birleşmiş Milletler'de Bir Çifte Standart Var mı?

Thomas M. Franck, özellikle **Department of State**'de yaygınlık kazanan, Birleşmiş Milletler (özelde BM Genel Kurulu) uygulamalarında, giderek bir "çifte standart"ın egemen olması anlayışını, yine A.B.D. bakış açısından yaklaşarak, değerlendirmeye çalışıyor ve makalesini -başlıkta da olduğu gibi- bu anlayışı simgeleyen bir deyişle açıyor; St. Matthew'un ifadesi ile: "Küçük bir sineği süzgeçten geçirip ayırırsınız fakat bir deveyi yutarsınız".

Yazar'ın, iddia edilen, "çifte standart" uygulamasını irdelemek için başvurduğu iki alan: "**Saldırı eylemine karşı çıkma ve insan haklarının geliştirilmesi.**"

BM'nin saldırı eylemi konusundaki tutumunu saptayabilmek bakımından seçilen ilk örnekler: Grenada (A.B.D. ve diğer OECS üyeleri, 1983), Kampuçya (Vietnam, 1979) ve Afganistan (S.S.C.B., 1979). BM üyesi Devletlerin bu üç olaya ilişkin Genel Kurul oylamalarındaki davranış biçimleri, yazarca, bilinen Doğu-Batı-Üçüncü Dünya ayrımı içinde değerlendiriliyor. Yazar, saldırı amacı ile kuvvet kullanmanın yasak olduğu kuralının, süper güçlerden çok daha sık Üçüncü Dünya Devletlerince ihlâl edildiğini; Hindistan'ın Goa istilâsı, Tanzania'nın Dar es Salaam, yine Hindistan'ın Bengladeş, Fas'ın Batı Sah-

ra, Endonezya'nın Doğu Timor olaylarındaki rolü bağlamında ele almakta. Bu çerçevede, Genel Kurul'un oylamalarındaki davranış farklılıkları bakımından yaptığı gerekçelendirme, söz konusu organda sayıca üstünlüğe dolayısıyla etkililiğe sahip uluslar topluluğunun benzer konulardaki tutumu açısından da ilginç görülebilir. Şöyle ki: Her ikisi de Üçüncü Dünya mensubu olan Hindistan ve Arjantin'in Goa ve Falklands olaylarında benzer nitelikteki rollerine karşın, farklı tavırlara mâruz kalmaları, yazar tarafından, Goa'nın sömürgeci Salazar diktatörlüğünce yönetilmesi ve o tarihlerde Hindistan'ın Bağlantısızlar Hareketi'nin öncüsü ve kabul edilmiş lideri oluşu bakımından; Arjantin'in ise, hem yarı-faşist (terim yazara aittir) bir cunta tarafından yönetilmekte oluşu hem de -Güney Afrika'yı kınama konusunda olduğu gibi- Bağlantısızlar'a karşı sürekli mesafeli bir tutum içinde bulunuşu nedenleri ile gerekçelendiriliyor.

Franck, son çözümlemede, saldırı eylemine ilişkin olarak "çifte standart"ın -şayet varsa- Genel Kurul'daki bir kısım Üçüncü Dünya mensubu Devlet için bazı özel olaylarda söz konusu olduğunu; geleneksel ittifak alt sistemlerinde oylama davranışının önceden kestirilemeyeceğini; süper güçlerin kendi siyasal çıkarları doğrultusunda oy kullandıkları; askerî bakımdan güçlü devletlerin, kuralların ve ilkelerin korunmasında çoğunluk kadar güvenilir olmadıklarını -az ya da çok istediklerini yapabildiklerini- ifade ediyor.

İnsan hakları konusuna gelince, ilkin, konu BM uygulamaları bakımından örnek olaylar bağlamında (Uruguay, Ekvator Ginesi/Makras Mguema rejimi, Uganda/İdi Amin yönetimi, Kampuçya, Afganistan, İran İslâm Cumhuriyeti, vd.) toptan bir değerlendirmeye tâbi tutuluyor; özellikle Medenî ve Siyasal Haklar konusunda Uluslararası Misak'ın ve BM'nin insan haklarının korunmasına ilişkin diğer mekanizmaları çerçevesinde. Daha sonra ise, bu kez Şili ve Polonya örnek olayları

2) *Cestmir CEPELKA, "Prohibition of the Use of Force in Contemporary International Law", Bulletin of Czechoslovak Law, Vol. 23 1-2, 1984, s. 54-62.*

ile sınırlı olarak, sözü edilen "çifte standart" uygulamasına yaklaşımda bulunuluyor.

Yazar, Şili'ye yönelik, özellikle BM İnsan Hakları Komisyonu'nun çabaları ile yoğunlaşan BM faaliyetlerinin, Polonya'ya karşı dozunun aynı tutulmadığı kanısında. Bu nedenle Polonya'ya ilişkin olarak Hugo Gobbi -ve daha sonra Patricio Ruedas- tarafından hazırlanan BM raporlarını, şiddetle eleştiriyor. Yazar'a göre, bu farklılığın nedeni BM'nin blok politikaları çerçevesinde anlamlandırılabilir. Daha açık bir ifade ile Şili'ye yönelik söz konusu ödünsüz tutum, Allende tarafından Şili'nin Bağlantısızlar'a kazandırılması politikasına karşı Pinochet siyasetine yönelmiş bilinçli bir tutum niteliğinde.

Yazar, sonuç olarak, eğer bir "çifte standart" söz konusu ise, bunun, organlara değil birim devletlere ait olduğunu öne sürmekte ve "saldırı eylemi"nin daha açık, net bir kavram olması nedeni ile "insan hakları" konusuna oranla, özellikle Üçüncü Dünya'nın küçük ve yoksul ülkelerince, kavranabilmesindeki kolaylığın üstünde önemle durmakta. Kültürel farklılıklar bu konudaki bir diğer etken. A.B.D. hukuk sisteminde "hakkaniyet" in sağlanması için, siyasetten arınmış yargısal yolun, siyasal organlar karşısındaki işlevini vurgulayan yazar, benzer bir mekanizmanın uluslararası plâformdaki önemi konusuna değiniyor ve San Fransisko çalışmalarında, Uluslararası Adalet Divanı'nın siyasal organlara üstgelen nitelikte bir konuşma sahip olmasının kabul edilmeyişini anımsattıktan sonra, bu konuda bir değişiklik ihtimalinin bulunmadığını gözönünde tutarak, Amerikalılar için gerekli olanın beklentilerini ve anlayışlarını yeniden gözden geçirmeleri olduğunu ifade ediyor³.

Yunanistan ve Türkiye : Özerk Güvenlik Politikalarının Arayışı İçinde.

Makalede, Türkiye'nin ve Yunanistan'ın savunma politikalarındaki değişim, NATO çerçevesinde ve ondan bağımsız olarak ele alınıp sayısal veriler ile desteklenerek karşılaştırılmakta. Ayrıca, her iki Devletin birbirlerine karşı oluşturdukları ve/veya oluşturmak istedikleri savunma stratejileri de, nedenleri irdelenerek ortaya konulmakta.

Türkiye'nin komşuları ile olan ilişkileri de, özellikle Türkiye'ye ilişkin paragraflarda ele alınmakta. Bununla ilgili olarak, 40'lı yılların sonlarında Boğazlar konusunda başgösteren bunalım, özellikle S.S.C.B.'nin Karadenizde kıyısı bulunmayan devletlerin savaş gemilerinin geçişinin yasaklanması talebi bağlamında değerlendirilerek; 60'lı ve 70'li yıllarda Sovyet deniz gücünün büyümesinin Sovyetlerin, yukarıda belirtilen anlamda, bir güvensizlikten kurtulmaları ve giderek, Türkiye ile ilişkilerinde olumlu bir gelişme olduğu biçiminde yorumlanıyor. Öyle ki, 1976 yılında Sovyet uçak gemisi "Kiev" in Boğazlardan geçişi, söz konusu iyi ilişkiye bir örnek olarak gösterilmekte.

Yazar, İran'daki rejim değişikliği sonucunda, A.B.D. çıkarları bakımından, Türkiye'nin kazandığı önemin de üstünde durmakta ve bu bağlamda, Türkiye'deki A.B.D. üslerinin konumuna değinmekte. Ancak Velitis'e göre, her iki Tarafın da kendi ülkesini diğerine yönelik yıkıcı nitelikte eylemler için kullanmayacağını öngören 1978 Türk-Sovyet Anlaşması, barış zamanında, Türkiye'deki A.B.D. faaliyetlerini sınırlayıcı bir etken olarak görülebilir. Yazar Türkiye'nin, Batı ittifakı açısından kazandığı önemin bilincinde oluşunu, 70'lerin başından itibaren toprağının stratejik değerini maksimize etmeye çalışarak ortaya koyduğunu ileri sürüyor. Buna ilişkin, Velitis tarafından verilen örnekler: Ege'de talep edilen haklar ve belki de uzun vadede, Anadolu kıyıları yakınındaki Yunan adalarının denetimini ele geçirme çabaları. Yazar'ın görüşü, bu politikanın Ege'ye ilişkin talepler konusunda olduğu kadar Kıbrıs konusunda da uygulamaya konulmuş olduğu yolunda.

Makalenin daha sonraki paragraflarında, Türkiye'nin askerî harcamalarının mantığı, sayısal veriler kullanılarak değerlendirilmeye çalışılmakta ve savaş sonrasında tamamen Kuzey'e yönelik olarak kurulmuş bulunan Yunan savunma sisteminin, Kıbrıs harekâtı

3) Thomas M. Franck, "Of Gnats and Camels: *Is There a Double Standard at the United Nations?*", A.J.I.L., Vol. 78, No. 4, October 1984, s. 811-833.

sırasında askerî yönetimin düşmesinden sonra, ivedilikle değiştirilmek zorunda kalındığı vurgulanarak, günümüzde Türkiye ve Yunanistan arasındaki gerginliğe yol açan nedenler sıralanmakta. Bunlar, Kıbrıs uyuşmazlığının yanısıra, (i) Türkiye'nin, Ege kıyılarındaki Yunan adalarının kıta sahanlığını tanımayı reddetmesi, (ii) Türkiye'nin, Yunanistan'ın 10 millik hava sahasını tanımayı reddetmesi, ve (iii) Ege Denizi'ne ve hava sahasına ilişkin sorumlulukların, yeniden gözden geçirilmesi konusundaki Türk talebi. Makale, her iki Devletin savunma harcamalarına ilişkin sayısal karşılaştırmalara dayalı değerlendirmeler ile son buluyor⁴.

Uluslararası Hukukta Karşılaştırmalı Hukukun Kullanımı: Yöntem Sorunları

Karşılaştırmalı hukuk yöntemlerini kullanarak uluslararası hukuk sorunlarına yaklaşımda bulunmak, makalenin ana eksenini oluşturmaktadır.

Yazar, makalesinin giriş paragrafında karşılaştırmalı hukukun "yorumlayıcı" ve "değerlendirici" işlevleri; diğer bir anlatım ile yorumlayıcı ve değerlendirici karşılaştırma konularında, ayırdedici özellikleri bakımından, belirlemelerde bulunuyor. Bu ön belirlemeler, bir sonraki paragrafta ele alınacak olan "uluslararası hukukun kaynağı olarak hukukun genel ilkeleri ve değerlendirici karşılaştırma" bakımından bir hareket noktası niteliğinde.

İkinci paragraf "karşılaştırma"nın ana hedefinin ve yaklaşım tarzının belirlenmesi ile açılıyor. Karşılaştırmalı hukuk yöntemleri ile uluslararası hukukun bir kaynağı olan, genel hukuk ilkelerine yaklaşım, aileler halinde sınıflandırılan hukuksal sistemlerin içinde, kendi genel hukuk ilkelerinin seçimini ve anlamlandırılmasını öncelikle zorunlu kılmakta ve ardından değerlendirme evresi gündeme gelmekte. Bu evre, sosyo-politik üstsistemlerin genel modeline dayanmak zorunda ve bir tek amaca yönelik: **Genel hukuk ilkelerinin en uygun konumu sorunu**. Daha önce anlamlandırılmış bulunan ilkeler, şimdi uygun bir sistem dahilinde bir düzene kavuşturulacaklar. Yazar'a göre bu, söz konusu olacak üç ayrı yapı için, bir gereksinme

niteliğinde. Şöyle ki: (i) Genel hukuk ilkeleri sistemi. Bu karşılaştırmalı hukukun uğraş alanına girmekte, (ii) global hukuksal üst-sistem. Karşılaştırmalı ve uluslararası hukukçuların yakın işbirliğine gereksinme duyan alan bu, (iii) Yollamanın (referansın) global sosyo-politik sistemi, ki bu aynı zamanda siyaset biliminin yardımına da gereksinim duymakta. Yazar, bu bağlamda, geniş ölçüde kabul görmüş uluslararası hukuk kuramlarının, ya geleneksel doğal hukuk kuramlarının ya da daha modern marksist kuramların partizan mutlakçılığından dikkatle kaçınır nitelikte olanlar (kuramlar) arasında bulunduğunu öne sürüyor.

Süreç devam etmekte ve yazar, yorumlayıcı evrede anlamlandırılan ilkelerin belirli bir sistem çerçevesinde düzene kavuşturulabilmeleri hedefine yönelik olarak, şu soruları sormakta: "Uluslararası hukukun kaynakları" nedir? ("nelerdir" değil). Bir global hukuksal üstsistem modelini kurma ereklere bakımından, uluslararası hukuk nedir?

Daha sonraki paragraflarda bu soruların yanıtlarını, **hukuk kaynağı-hukuk düzeni** bağıntısı içinde irdeleyen yazar; sonuç olarak karşılaştırmalı hukukun, uluslararası uyuşmazlıkların çözümlenmesinde, herşeyden önce karşılıklı iletişimin kurulabilmesi gerçeğinden yola çıkarak, tarafların birbirlerinin teknik dilini anlamaları konusundaki katkısının önemini vurguluyor. Banakas'ın bu konuda esef duyduğu bir örnek, İnsan Hakları; bu konuda, Doğu ve Batı'nın kavramsal farklılığı ve hatta, "hak" kavramındaki karşılıklı bulanıklık⁵.

1980'lerde Uzay Hukuku Uygulaması ve Ötesi: Bir Uygulamacının Bakışı

Makalede, uzay hukukunun üç yeni ilgi alanı; yani Uzay Haberleşme Hukuku, Uzay

4) Thanos VERENIS, "Greece and Turkey: In Search for Autonomous Security Policies" *Revue Hellénique de Droit International*, 35-36ème Année, Nos 1-4, 1982-83, s. 111-116.

5) Efsthios K. BANAKAS, "The Use of Comparative Law in Public International Law: Problems of Method" *Revue Hellénique de Droit International*, 35-36ème Année, Nos 1-4, 1982-83, s. 121-129.

Taşımacılığı Hukuku ve Uzay Mülkiyet Hukuku, nitelikleri belirlenerek, yol açtıkları hukuksal sorunlar irdelenerek ve uygulama açısından sundukları ve/veya sunacakları olanaklar ortaya konularak ele alınıyor.

Yer atmosferinin içinden dışına ya da dışından içine, haberin iletilmesi "Uzay Haberleşmesi Hukuku"nun konusunu oluşturmaktadır. "Uzay Taşımacılığı Hukuku"nun uğraş alanı, fiziksel nesnelere yer atmosferinin dışındaki bir bölgede veya bölgeye ya da bu bölgeden yeryüzüne naklini içermektedir. "Uzay Mülkiyet Hukuku" ise, yer atmosferine yerleşmiş veya yerleştirilmiş olan doğal (asteroidler) yahut insan yapısı (haberleşme uyduları, gelecekteki uzay istasyonları ve uzağa fırlatılmış cisimlere ait enkaz ve parçalar) nesnelere için söz konusu olmaktadır.

Yazara'a göre, özel hukuk kişilerinin uzay faaliyetlerinde yer almaları, özellikle ilk iki alan ve kısmen de üçüncüsü bakımından, hukuksal sorun yaratıcı başlıca kaynak. Üçün-

cüsü yönünden, anılan nesnelere (insan yapısı nesnelere kastedildiği açık) neden olduğu zararlardan ötürü sorumluluk konusu ise, hukuksal bakımdan ana öneme sahip.

Yazar sonuç olarak bu makalede ele alınan uzay hukuku sorunlarının, uzayda faaliyet gösteren özel hukuk kişilerinin birbirleri ile ve çıkarları zedelenecek ilgili ülke yönetimleri ile olan uyuşmazlıklarından kaynaklandığını vurguluyor ve uzayda, hukukun üstünlüğü ile bilim ve teknolojinin yasalarının bir arada değerlendirilmesindeki zorunluluğu ifade ediyor⁶.

Hazırlayan : Araş. Gör. Turgut TARHANLI*

6) *Martin A. ROTHBLATT, "Space Law and Practice in the 1980's and Beyond: A Practitioner's Perspective", Journal of Space Law, Vol. 12, No. 1, 1984, s. 28-39.*

* *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Devletler Umumi Hukuku Ana Bilim Dalı.*

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK

Yargı Muafiyeti Alanındaki Çağdaş Gelişmeler

Yazar bu makalesinde, devletin yargı muafiyeti konusundaki çağdaş gelişmeleri ve düzenlemeleri özetlemektedir. Yazar, devlet veya devlet kuruluşlarının, egemenlik ve özel hukuk tasarruflarının ayırımında kullanılan kıstasları Mukayeseli Hukuk açısından incelemekte, bu konuda ortaya çıkan yeni ayırımlar üzerinde durmaktadır. Ayrıca yazar, modern devlet muafiyeti alanındaki düzenlemeler olarak, 1972 tarihli Avrupa Devlet Muafiyeti sözleşmesi, 1976 tarihli Amerikan Devlet Muafiyeti Kanunu, 1978 tarihli İngiliz Devlet Muafiyeti Kanunu ve sosyalist bloktaki devlet muafiyetine ilişkin düzenlemeler üzerinde durmakta, tatbikatı yansıtan kararlara değinmektedir¹.

Sovyet Milletlerarası Borçlar Hukuku'nun Özerk Niteliği

Yazar bu makalesinde, Sovyet dış tica-

ret firmalarının kuruluş ve faaliyetleri etrafında gelişen bağımsız bir Milletlerarası Borçlar Hukuku'ndan bahsetmekte, bu Hukukun kural ve özelliklerini açıklamaktadır. Yazar, Sovyet dış ticaret firmalarının dış ticaret akitlerini yapma konusunda sahip oldukları ehliyet ve yetkileri üzerinde durmakta; dış ticaret akitlerinin şekil açısından tabi olacağı prensipleri belirtmektedir. Ayrıca yazar makalesinde, Sovyet şirketlerinin taraf olduğu akitlerden doğan ihtilaflarla ilgili olarak verilen yabancı mahkeme kararlarının, bu ülkede tenfizinin tabi olacağı rejimi anlatmaktadır.

Yazar makalesinde, bol bol Sovyet Dış Ticaret Tahkim Mahkemesi'nin kararlarına da değinmiş; bu Mahkeme'nin Kararları ışığında, Sovyet Milletlerarası Borçlar Huku-

1) *G.M. Badr "Recent Developments in the Dynamics of Sovereign Immunity", The American Journal of Comparative Law, V. 30, No. 4, 1982, s. 678 vd.*

ku'nda "mücbir sebep" "imkansızlık", "resmi makamlarca ifanın yasaklanması" "rebus sic stantibus", "Milletlerarası Akitlerde İhtimam", kavramları üzerinde durmuş, Sovyet tatbikatında bu kavramların nasıl yorumlandığını açıklamıştır².

1980 Tarihli Çin Halk Cumhuriyeti Vatandaşlık Kanunu

Yazar bu makalesinde, 1980 tarihli Çin Vatandaşlık Kanunu'nu incelemektedir. Yazar, Kanun'un düzenleme sırasını esas olarak, sözkonusu Kanun'a göre, vatandaşlığın kazanılması ve kaybını; evlenme, evlat edin-

me ve nesep değişikliklerinin vatandaşlığa etkisini; çifte vatandaşlık durumlarını ve bu durumun hukukî sonuçlarını incelemektedir³.

Hazırlayan : Dr. Cemal ŞANLI

-
- 2) G.M. Armstrang, "The Problem of Autonomy in Soviet International Contract Law". *The American Journal of Comparative Law*, V. 31, No. 1, 1983, s. 63 vd.
 - 3) G. Ginsburg, "The 1980 Nationality Law of the People's Republic of China". *The American Journal of Comparative Law*, V. 30, No. 3, 1982, s. 459 vd.